

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ»
(для здобувачів ОПІ «Політологія» спеціальності 052 «Політологія»,
ОС Бакалавр)**

**Затверджено на засіданні Вченої ради
історичного факультету протокол
№ 11 від «19» травня 2021р.**

Маріуполь - 2021

УДК 321 (076)

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Політична система сучасної України» для студентів ОПІ «Політологія» спеціальності 052 «Політологія», ОС «Бакалавр» – Маріуполь: МДУ, 2021. – 50 с.

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики протокол №12 від «13» травня 2021 р.

Розробник: М.А. Светлакова, к.політ.н., доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Маріупольського державного університету

Рецензенти:

С.С. Арабаджи, к.і.н., доцент, доцент кафедри історичних дисциплін Маріупольського державного університету

Б.В. Слющинський, д.соц.н., професор, професор кафедри філософії та соціології Маріупольського державного університету

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Вибірчі системи країн світу» для студентів спеціальності 052 «Політологія» складено на підставі відповідних нормативних вимог Міністерства освіти і науки України, методичних рекомендацій Маріупольського державного університету.

© Светлакова М.А., 2021
© Маріуполь, МДУ

ЗМІСТ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
ВСТУП.....	5
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	9
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	12
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	26
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ.....	34
ВАРІАНТИ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ.....	36
ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ.....	37
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО КУРСУ.....	41
РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ.....	43
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	45

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна дисципліна циклу професійної підготовки	
Модулів – 4	Напрямок підготовки 052 Політологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		I-й	I-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Реферативне дослідження		II-й	II-й
Загальна кількість годин – 120 для денної форми навчання; 150 – для заочної форми навчання.		Лекції	
		32 год.	20 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Практичні, семінарські		
	16 год.	10 год.	
	Самостійна робота		
	70 год.	118 год.	
	Індивідуальні завдання:		
	2 год.	2 год.	
	Вид контролю: залік		
	Освітній рівень: Бакалавр		

ВСТУП

Політика завжди впливала, впливає і впливатиме на життя людей, але незважаючи на це, вона не завжди входить до сфери їх інтересів. На жаль, більшість людей є аполітичними і живуть за принципом — «я — поза політикою», «політика мене не цікавить» тощо. Проте це не означає, що вони дійсно перебувають поза політикою. Навіть, якщо людина не бере участі у політичному житті суспільства, не виступає активним суб'єктом політики, вона все одно стає об'єктом впливу різних політичних сил: держави, політичних партій, окремих політичних лідерів. Отже, жити у суспільстві і бути вільним від політики неможливо. Тому кожній людині, незалежно від її віку, статі, професії, фаху необхідні політичні знання та культура політичної поведінки. Особливо ці знання потрібні студентам — майбутнім фахівцям різних сфер суспільної діяльності.

Розв'язання завдань, що стоять сьогодні перед Українською державою, неможливо без підвищення ролі суспільних наук взагалі та юридичних, політичних, соціологічних зокрема. Ідеться про необхідність надання теоретичної характеристики політичним і правовим явищам, суспільно-правовим процесам, що відбуваються в Україні, та визначення сучасних підходів щодо їх вирішення.

Отже, необхідність опанування навчальної дисципліни «Політична система сучасної України» студентами 052 спеціальності «Політологія» зумовлена особливою роллю всіх державно-політичних інститутів у житті кожної окремої людини та суспільства в цілому.

За цих умов набуття систематизованих наукових знань і об'єктивної інформації про суспільно-політичні процеси, розуміння закономірностей виникнення та розвитку демократичної, соціальної, правової держави, функціонування основних інститутів органів державної влади, органів місцевого самоврядування, політичних партій та громадських організацій, формування високого рівня політичної, правової свідомості та політичної, правової культури, вміння орієнтуватися у складних суспільно-політичних відносинах і правильно тлумачити та застосовувати норми права в майбутній практичній діяльності, здатність застосовувати специфічну фахову термінологію та вільне орієнтування в політико-правових документах — неодмінна передумова майбутньої професійної діяльності будь-якого фахівця.

Оволодіння теорією та навичками політичної практики здійснюється студентами протягом усього періоду навчання. Разом з тим навчальний план підготовки спеціальності 052 «Політологія» першого освітньо-професійного рівня вищої освіти передбачає набуття студентами знань про основи та становлення політичної системи України в рамках нормативної дисципліни «Політична система сучасної України».

Навчальна дисципліна «Політична система сучасної України» базується на вивченні таких дисциплін, як «Політологія», «Історія політичних вчень», «Філософія», «Історія України».

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Політична система сучасної України» є оволодіння студентами систематизованими, цілісними знаннями про політичну сферу суспільства крізь призму аналізу структурних компонентів політичної системи; засвоєння студентами теоретико-концептуальних підходів до трактування поняття «політична система», дослідження форм і закономірностей її функціонування; формування у студентів вмінь та навичок цілісно аналізувати суспільно-політичні явища та процеси в Україні.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Політична система сучасної України» є формування цілісного уявлення про політичну систему як основну категорію наукового пізнання у рамках суспільно-політичних наук; розкриття змісту цього поняття, концептуальних підходів до його трактування; з'ясування структури політичної системи, основних її інститутів та функцій; розкрити особливості становлення сучасної політичної системи України; виявити проблеми становлення парламентаризму в Україні.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати :

- зміст найважливіших категорій теорії політичних систем;
- відмінності у підходах різних мислителів до трактування терміну «політична система»;
- основні моделі політичних систем, запропоновані у світовій політичній думці;
- особливості та основні компоненти структури політичної системи та її функції;
- про владу як центральний елемент політичної системи, її ознаки, джерела та типи;
- про політичний процес як динамічну характеристику політичної системи та його різновиди;
- місце держави серед компонентів політичної системи суспільства, її ознаки, функції, структуру;
- про політичні партії як важливий елемент політичної системи України, існування та розвиток яких свідчить про її демократичність;
- особливості політичної системи України, включаючи систему державного правління, систему державних та недержавних інститутів (політичних партій, громадських об'єднань тощо);

вміти :

- характеризувати основні поняття та категорії теорії політичної системи;
- аналізувати структуру політичної системи;
- з'ясувати основні напрямки дослідження та схематично зобразити моделі політичної системи;
- оцінювати роль держави як основного елемента політичної системи;
- виокремлювати динамічну характеристику політичної системи України через аналіз політичного процесу та політичної діяльності;
- визначати місце та роль політичних партій у політичній системі України;
- давати оцінку діяльності та функціонування різних елементів політичної системи України.
- самостійно інтерпретувати інформацію про політичну систему України, орієнтуватися в основних тенденціях та проблемах її розвитку.

Науково-дослідна робота студентів передбачає велику частку самостійної роботи. Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу студента, відведеного для вивчення конкретної дисципліни. Зміст самостійної роботи студента над конкретною дисципліною визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники, текст або конспект лекцій викладача, практикум тощо. Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента. Для самостійної роботи студенту також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна і періодична література.

Самостійна робота студента – вид індивідуальних занять, який є основою сучасної вищої освіти, активна форма навчального процесу, головний засіб опанування навчальним матеріалом, практичними вміннями та навичками. У структурі цілісного педагогічного процесу вона здійснюється, з одного боку, поза межами аудиторних занять, коли студент самостійно оволодіває знаннями, хоча й спирається при цьому на вказівки, поради викладача. З іншого боку – самостійна робота – це систематична, планомірна, цілеспрямована праця студента, що здійснюється під час аудиторних занять, де він слухає й самостійно конспектує лекції, на семінарах, де він бере участь у практичних заняттях тощо. Самостійна

робота студентів над дисциплінами, що включені до робочих планів спеціальності «Політологія», особливо у зв'язку з впровадженням сучасних технологій навчання, набуває пріоритетного значення в навчальному процесі.

Переорієнтація зі всебічного інформування студентів, запам'ятовування ними великого обсягу знань на всебічний розвиток особистості, самостійне здобуття знань, критичне ставлення до інформації, отримання досвіду науковотворчої діяльності тощо – є завданнями сучасного процесу пізнання. Найповніше реалізувати ці завдання дає можливість самостійна робота студентів. Її найголовніші завдання - домогтися міцного засвоєння студентом програмного матеріалу, глибокого знання найважливіших джерел, уміння знаходити й аналізувати навчальну та наукову літературу, виділяти найголовніше, робити правильні висновки й узагальнення, формувати власну точку зору на проблеми. Для того, щоб досконало вивчити ту чи іншу дисципліну, скласти залік чи іспит, студент повинен оволодіти методикою індивідуальної роботи, тобто навчатися самостійно вирішувати чимало питань, які постають перед ним. Правильна організація роботи, врахування комплексу факторів, індивідуальних якостей студента підвищують результативність засвоєння знань, дають можливість їх систематизувати, вчать цінувати вільний час, використовувати його раціональніше, самостійно контролювати і оцінювати індивідуальну працю, надають можливість розширити свої знання та задовольняють потреби власного навчання. Працюючи вдома чи в бібліотеці, студент виховує в себе активність і самостійність, вчиться стежити за науковою інформацією і бути в курсі останніх досягнень сучасної науки, оволодіває навичками критичного мислення, у студента формується внутрішня потреба в постійному накопиченні та вдосконаленні знань; він опановує ефективні індивідуальні способи пізнання, що дозволяють з найменшою витратою сил і часу отримувати знання з різних джерел.

Ефективна самостійна робота студентів можлива лише за умови відповідного інформаційно-методичного забезпечення навчання, тобто підготовлених методичних рекомендацій, списків джерел та літератури, тематики семінарів тощо.

У межах викладання дисципліни «Політична система сучасної України», яка має за мету формування у студентів вмій та навичок оволодіння студентами систематизованими, цілісними знаннями про політичну сферу суспільства крізь призму аналізу структурних компонентів політичної системи, велика увага приділяється самостійній роботі студента, що є запорукою успішного досягнення поставлених мети та завдань.

**СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ
«ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ»**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

**ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА: СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА,
МОДЕЛІ.**

Тема 1. Поняття. Структура. Теорії політичних систем.

Тема 2. Функції та моделі політичної системи.

Тема 3. Політичний процес: суть та структура.

Тема 4. Держава в політичній системі суспільства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

**ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА УКРАЇНИ: РЕФОРМУВАННЯ ТА СПРОБИ
ВДОСКОНАЛЕННЯ**

Тема 5. Особливості становлення сучасної політичної системи в Україні.

Тема 6. Політична організація українського суспільства

Тема 7. Верховна Рада – Парламент України.

Тема 8. Інститут президентства в незалежній Україні.

Тема 9. Кабінет Міністрів України.

Тема 10. Характерні тенденції формування багатопартійності в Україні.
Партійно-політичний спектр сучасної України.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

**ФОРМА ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА В НЕЗАЛЕЖНІЙ
УКРАЇНІ**

Тема 11. Співвідношення політичної культури і політичної системи. Політична субкультура українців.

Тема 12. Політична свідомість українського населення. Політична соціалізація.

Тема 13. Держава та громадянське суспільство у політичній системі сучасної України.

Тема 14. Засоби масової інформації як складова політичної системи України.

Тема 15. Проблеми та перспективи розвитку громадянського суспільства в Україні.

Тема 16. Інтеграційні перспективи України у світовій політиці.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
----------	------------	--------------------

1.	Становлення та еволюція радянської політичної системи 1920 – 60-х рр.	6
2.	Вищі органи представництва та виконавчої влади в Україні.	4
3.	Розбудова громадянського суспільства в незалежній Україні	6
4.	Партійно-політичний спектр сучасної України	4
5.	Засоби масової інформації у політичній системі України	4
6.	Народовладдя в Україні: можливості і реальність. Історичні передумови розбудови демократичної України: “за” і “проти”.	6
7.	Прийнятна для України владна модель. Влада народу і для народу. Завдання влади в умовах трансформації суспільства. Об’єктивні детермінанти модернізаційного процесу. Ресурси влади в Українській державі: соціальні, економічні, культурно-інформаційні.	8
8.	Генеza владної моделі України. Конституціоналізм в Україні в історичній ретроспекції. Державний устрій України. Характер політичного режиму.	6
9.	Проблема розподілу функцій влади. Конституційний процес у сучасній Україні: конституційні поправки, Конституційний договір, Конституція 1996 року.	8
10.	Проблема створення оптимального механізму управління для країни перехідного типу. Владна вертикаль в Україні: централізація чи децентралізація.	4
11.	Балансування між централізаційними і децентралізаційними тенденціями (1991–1995 рр.). Економічні й етнокультурні чинники в еволюції територіального управління в Україні.	6
12.	Конституційна модель виконавчої влади на місцях. Протиріччя регіональних адміністрацій та представницьких органів (рад). Проблема оптимізації владної вертикалі в Україні.	8

	Разом	70
--	-------	----

Методи навчання

В процесі навчання використовуються словесні методи: лекція, лекція-дискусія; наочні: демонстрація матеріалу за допомоги мультимедіа засобів; практичні: реферати з політології. Крім того, важливу роль відіграють творчі, проблемно-пошукові методи, пов'язані із постановкою наукової гіпотези, розгляд якої має знайти відображення в навчальній діяльності студентів.

Основними формами навчання є лекції, семінарські завдання, самостійна робота студентів.

Методи контролю

Контроль за рівнем підготовки студентів здійснюватиметься, як:

- поточний (перевірка знань на семінарах, за допомоги тестів та самостійних домашніх завдань);
- підсумковий (модульна контрольна робота);
- в разі невиконання роботи — семестровий (у вигляді заліку).

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА: СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА, МОДЕЛІ.

Тема 1. Теорія політичних систем.

Ключові поняття: політична система, теорія політичної системи, політичний процес, політичні інститути, політичне життя.

Політична система суспільства – основні підходи до трактування. Політична система: сутність та принципи її діяльності. Виникнення теорії політичних систем. Концепція теорії політичної системи. Формування сучасного поняття «політична система». Основні елементи політичної системи. Функції політичної системи: функція цілепокладання, інтегративна, регулятивна і управлінська функції.

Типологія сучасних політичних систем: загальні риси та особливості, тенденції розвитку. Критерії класифікації політичних систем та їх типологія. Модернізація політичної системи. Діалектика розвитку політичної системи та її елементів з навколишнім середовищем, іншими сферами суспільного життя.

Структура політичної системи. Характеристика основних елементів політичної системи: політичні відносини, політичні принципи і правові норми, політична свідомість, політичні інститути. Політична система та політичне життя суспільства.

Політичний процес: суть та структура. Визначення поняття «політичний процес». Основні цикли політичного процесу.

Література

1. Андреев С.С. Политические системы и политическая организация общества // Социально-политические науки. – 1992. – №1.
2. Бебик В. М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. – К.: МАУП, 2000. – 384 с.
3. Гавриленко І. Політична система суспільства // Політологічні читання. – 1993.– №1.
4. Політологічний енциклопедичний словник: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. – К.: Генеза. – 1997. – 395 с.
5. Якушик В. Політична система та політичний режим // Політична думка. – 1994. – №1.
6. Політологія: Підручник / І.С.Дзюбко, К.М.Левківський, В.П.Андрущенко та ін. – Київ: Вища школа, 2000. – 415 с.
7. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – К. : Вид. центр "Академія", 2001. – 528 с.
8. Пугачев В.П., Соловьев А.И. Введение в политологию. М., 1995.
9. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. – Львів: Тріада Плюс, 2004. – 392 с.
10. Рудич Ф.М. Політологія: Підручник. – К.: Либідь, 2004. – 480 с.

11. Станистебан Л. Политические системы и легитимность // Диалог. – 1993. – №4.
12. Фісун О. Типологія політичних систем: основні підходи // Політичний менеджмент. – 2005. – №5. – С.39–50.
13. Холод В.В. Політологія: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2006. – 480 с.

Тема 2. Моделі політичної системи.

Ключові поняття: системний підхід, структурно-функціональний, політична система.

Підходи до аналізу політичних систем: системний і структурно-функціональний («вхід», «вихід», «петля зворотного зв'язку», структурна диференціація). Види легітимності системного підходу. Два рівня структурно-функціонального підходу. Відмінні риси моделей Р. Алмонда і Д. Істона. Інформаційно-кібернетична модель К. Дойче. Етапи функціонування системи.

Типологія політичних систем за Г. Алмондом (англо-американська модель, континентально-європейська, доіндустріальна та частково індустріальна, політичні системи тоталітарного типу). Класифікація політичних систем за Ж. Блонделем (ліберальні демократії, комуністичні системи, традиційна держава, популістські системи, авторитарно-консервативна система).

Література

1. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. – К.: МАУП, 2000. – 384 с.
2. Білоус А. Політико-правові системи: світ і Україна. — К., 2000.
3. Гавриленко І. Політична система суспільства // Політологічні читання. – 1993.– №1.
4. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: Навч посіб. – 7-ме вид., переробл і доп. – К.: Знання. 2008. – 415 с.
5. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посібн.–К.: Знання, 2006. – 668 с.
6. Горбатенко В. П. Стратегія модернізації суспільства: Україна і світ на зламі тисячоліть. — К., 1999.
7. Горлач М.І., Кремень В.Г. Політологія: наука про політику: підручник [для студ. вищ. навч. закл.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
8. Громадські об'єднання в Україні: Навч. посібн. / За ред. В.М. Бесчастного. – К.: Знання, 2007. – 415 с.
9. Давимука С., Колодій А., Кужельок Ю., Харченко В. Політичні режими сучасності і перехід до демократії. – Львів, 1999.
10. Дербішайр Д.Д., Дербішайр Я. Политические системы мира. В 2-х томах. Пер с. англ. – М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2004.

Тема 3. Політичний процес: суть та структура.

Поняття політичного процесу. Суб'єкти політичного процесу. Структура політичного процесу. Стадії політичного процесу. Базовий політичний процес.

Периферійний політичний процес. Типологія політичних процесів: демократичний політичний процес, недемократичний політичний процес, відкритий і прихований (латентний) політичні процеси, революційні (гостро конфліктні) і еволюційні (консенсуальні). Внутрішньо- та зовнішньополітичні процеси. Показники політичного процесу (політичний час, політичний простір, політичне поле). Політичний порядок як процес.

Література

1. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. - К., 2001. - С. 153-158.
2. Гальчинський А. Кінець тоталітарного соціалізму. Що далі? - К., 1996.
3. Горбатенко В. Стратегія модернізації суспільства. Україна і світ на зламі тисячоліть. - К., 1999.
4. Кресіна І.О. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси (етнополітологічний аналіз). - К., 1998.
5. Основи політології: Навч. посібник / Кер. авт. кол. Ф.М. Кирилюк. - К., 1995. - С. 137-152, 228-231.
6. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Редкол. Ф.М. Рудич (голова) та ін. - К, 1998. - Розд. 3.
7. Політичні структури та процеси в сучасній Україні / За ред. Ф.М. Рудича. - К., 1995.
8. Політологія: наука про політику. За заг. ред. Кремень В.І., Горлача М.І. - Київ-Харків, 2001. - С. 189-215, 217-232.
9. Політологія: Посібник для студентів вузів / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. - К., 1998. - С. 105-116.
10. Салмін А.М. Політичний процес і демократія // Полис. - 1993. - № 3.
11. Шаповал Ю.І. У ці трагічні роки: Сталінізм на Україні. - К., 1990.
12. Швидак О.М. Політологія. Практикум: Навч. посібник. - К., 2001. - С. 119-126, 142-148.
13. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник. - К.: Либідь, 2002. - С. 171-197.
14. Шморгун О. Чим авторитарна влада відрізняється від диктаторської // Політ., читання. - 1994. - № 1.

Тема 4. Держава в політичній системі суспільства.

Держава, її природа і сутність. Місце держави в політичній системі суспільства. Концепції походження держави. Держава як політична організація суспільства: сутність, ознаки, структура. Основні концепції походження держави. Сутність держави. Основні ознаки держави. Форми та функції держави. Типологія держав. Форма держави. Співвідношення типу і форми держави. Форми державного правління та їх різновиди. Форми державного устрою, їх характеристика. Політичні режими. Типологія політичних режимів, їх ознаки і особливості. Внутрішні і зовнішні функції держави. Правове держава: проблеми становлення. Поняття правової держави. Співвідношення і взаємозв'язок держави та права. Ідея правової держави та її втілення в соціальній дійсності. Принципи правової держави.

Влада – центральний компонент політичної системи. Визначення поняття «влада» та її особливості. Політична влада. Поняття, ознаки, джерела, ресурси, функції політичної влади. Легітимність політичної влади. Типи легітимності. Форми та типи політичної влади. Принципи організації влади. Гілки влади. Фактори ефективності політичної влади. Централізація та децентралізація влади у політичній системі.

Література

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. — К., 1997.
2. Кухта Б. Політична влада та її рішення. – Львів: ЦИД, 2006. – 237 с.
3. Литвин В. М. Політична арена України: дійові _____ особи та виконавці (суспільно-політичний розвиток України у другій половині 80-х —першій половині 90-х років). — К., 1994.
4. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – 2-ге вид., доп. та випр. – К.:Кобза, 2003.
5. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Україна в політико-правовому просторі Ради Європи: досвід і проблеми: Монографія. — К., 1999.
6. Медведчук В. В. Конституційний процес в Україні і організація державної влади та місцевого самоврядування. — К., 1996.
7. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О.Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект "Демократична освіта", Інститут вищої освіти. – К.: вид-во "Ай-Бі", 2002. – 684с.
8. Основи політичної науки: Курс лекцій за ред. Б.Кухти / Б.Кухта, А.Романюк, М.Поліщук, Л.Старецька. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Львів: Кальварія, 1997. – 228 с.
9. Основы теории политической системы / За ред. Ю.А. Тихомирова, В.Е.Чиркина. – М.: Наука, 1995.
- 10.Піховшек В., Конончук С., Тищенко Ю., Ганжа В. Політичний процес в Україні: сучасні тенденції та історичний контекст. — К., 1998.
- 11.Піча В.М., Хома Н.М. Політологія. – Львів: "Новий світ-2000".,2002. – 344 с.
- 12.Политическая энциклопедия: в 2-х т. /Нац. обществ.-науч. фонд; Рук. проекта Г.Ю. Семигин. – М.: Мысль, 2000.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЯ ЗА ЗМІСТОВНИМ МОДУЛЕМ 1.

1. Дайте визначення поняттю «політична система суспільства».
2. Визначте основні підходи до трактування політичної системи.
3. Охарактеризуйте моделі та типи політичних систем (Д.Істон, Г.Алмонд, К.Дойч, Т.Парсонс).
4. Назвіть функції політичної системи.
5. Структура політичної системи та особливості її компонентів.
6. Дайте визначення поняттю «політичний процес».
7. Визначте суб'єкти політичного процесу.

8. Охарактеризуйте структуру політичного процесу.
9. Стадії політичного процесу.
10. Проаналізуйте місце держави в політичній системі суспільства.
11. Держава як політична організація суспільства: сутність, ознаки, структура.
12. Основні концепції походження держави. Парадигми держави.
13. Поняття та основні ознаки правової держави.
14. Громадянське суспільство: поняття та функції.
15. Співвідношення правової держави і громадянського суспільства.
16. Становлення правової держави та громадянського суспільства в Україні.
17. Форма держави та її компоненти.
18. Державно–територіальний устрій та форма державного врядування.
19. Політичний режим як характеристика політичної системи: сутність та типологія.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА УКРАЇНИ: РЕФОРМУВАННЯ ТА СПРОБИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Тема 5. Особливості становлення сучасної політичної системи в Україні.

Модернізація в Україні як різновид постсоціалістичної моделі модернізації. Специфіка стартової ситуації. Періодизація перехідного періоду в Україні, її специфічні риси. Завдання, які необхідно вирішити Україні у ході модернізації.

Народовладдя в Україні: можливості і реальність. Історичні передумови розбудови демократичної України: “за” і “проти”. Прийнятна для України владна модель. Влада народу і для народу. Завдання влади в умовах трансформації суспільства. Об’єктивні детермінанти модернізаційного процесу. Ресурси влади в Українській державі: соціальні, економічні, культурно-інформаційні.

Література

1. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. – К.: МАУП, 2000. – 384 с.
2. Білоус А. Політико-правові системи: світ і Україна. — К., 2000.
3. Гавриленко І. Політична система суспільства // Політологічні читання. – 1993.– №1.
4. Гелей С.Д. Рутар С.М. Політологія: Навч посіб. – 7-ме вид., переробл і доп. – К.: Знання. 2008. – 415 с.
5. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посібн.–К.: Знання, 2006. – 668 с.
6. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О.Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект "Демократична освіта", Інститут вищої освіти. – К.: вид-во "Ай-Бі", 2002. – 684с.
7. Основи політичної науки: Курс лекцій за ред. Б.Кухти / Б.Кухта, А.Романюк,

- М.Поліщук, Л.Старецька. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Львів: Кальварія, 1997. – 228 с.
8. Основы теории политической системы / За ред. Ю.А. Тихомирова, В.Е.Чиркина. – М.: Наука, 1995.
 9. Піховшек В., Конончук С., Тищенко Ю., Ганжа В. Політичний процес в Україні: сучасні тенденції та історичний контекст. — К., 1998.
 10. Піча В.М., Хома Н.М. Політологія. – Львів: "Новий світ-2000", 2002. – 344 с.
 11. Политическая энциклопедия: в 2-х т. /Нац. обществ.-науч. фонд; Рук. проекта Г.Ю. Семигин. – М.: Мысль, 2000

Тема 6. Політична організація українського суспільства.

Гене́за владної моделі України. Конституціоналізм в Україні в історичній ретроспекції. Державний устрій України. Характер політичного режиму. Проблема розподілу функцій влади.

Конституційний процес у сучасній Україні: конституційні поправки, Конституційний договір, Конституція 1996 року. Конституційна владна модель у сучасній Україні: від парламентської до президентсько-парламентської республіки.

Література

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. — К., 1997.
2. Кухта Б. Політична влада та її рішення. – Львів: ЦИД, 2006. – 237 с.
3. Литвин В. М. Політична арена України: дійові _____ особи та виконавці (суспільно-політичний розвиток України у другій половині 80-х —першій половині 90-х років). — К., 1994.
4. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – 2-ге вид., доп. та випр. – К.:Кобза, 2003.
5. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Україна в політико-правовому просторі Ради Європи: досвід і проблеми: Монографія. — К., 1999.
6. Медведчук В. В. Конституційний процес в Україні і організація державної влади та місцевого самоврядування. — К., 1996.
7. Основы демократии: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О.Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект "Демократична освіта", Інститут вищої освіти. – К.: вид-во "Ай-Бі", 2002. – 684с.
8. Основы политической науки: Курс лекцій за ред. Б.Кухти / Б.Кухта, А.Романюк, М.Поліщук, Л.Старецька. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Львів: Кальварія, 1997. – 228 с.
9. Основы теории политической системы / За ред. Ю.А. Тихомирова, В.Е.Чиркина. – М.: Наука, 1995.
10. Піховшек В., Конончук С., Тищенко Ю., Ганжа В. Політичний процес в Україні: сучасні тенденції та історичний контекст. — К., 1998.

Тема 7. Верховна Рада – Парламент України.

Проблема становлення парламентаризму в Україні. Умови запровадження парламентаризму. Гене́за законодавчої влади в сучасній Україні. Електоральні цикли 1990, 1993, 1998 року. Структура, склад та організація роботи українського

парламенту. Структура українського парламенту. Повноваження Верховної Ради України. Законотворення — основна функція парламенту. Статус народного депутата. Верховна Рада: шляхи вдосконалення.

Література

1. Політологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. О. В. Бабкіної, В.П.Горбатенка. — К., 2001.
2. Політологія: Підручник / І.С.Дзюбко, К.М.Левківський, В.П.Андрущенко та ін. — Київ: Вища школа, 2000. — 415 с.
3. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. — К. : Вид. центр "Академія", 2001. — 528 с.
4. Пугачев В.П., Соловьев А.И. Введение в политологию. М., 1995.
5. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. — Львів: Тріада Плюс, 2004. — 392 с.
6. Рудич Ф. М. Много ли власти нужно власти? (Украина в контексте трансформации полит. систем в странах СНГ и Балтии, Центр. И Вост. Европы). — К., 1999.
7. Рудич Ф. М. Політологія: Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти. — К., 2000.
8. Рудич Ф.М. Політологія: Підручник. — К.: Либідь, 2004. — 480 с.
9. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. — К.: „ТАНДЕМ”, 1996. — 240 с.
10. Слюсаренко А. Г., Томенко М. В. Історія української Конституції. — К., 1993.
11. Смолка А.О. Соціально – економічна думка та політика в Україні XVII – на початку XVIII ст. — К., 1996.
12. Соціально-політична ситуація в Україні: поступ п'яти років: Монографія / В. Г. Кремень, Д. М. Безлюда, В. Д. Бондаренко та ін. — К., 1996.
13. Соціально-політична трансформація України: реальність, міфологеми, проблеми вибору / М. І. Михальченко, В. С. Журавський, В. В. Танчер. — К., 1997.

Тема 8. Інститут президентства в незалежній Україні.

Роль інституту президентства в період суспільної трансформації. Заснування інституту президентства в Україні. Генеза президентства: основні етапи — 1991–1995 рр., 1995–1996 рр., з 1996 р. Президентські повноваження: символічні, кадрові, політичні. Повноваження Президента України відповідно до Конституційного договору 1995 р. Місце президентських інституцій відповідно до Конституції України 1996 р. Характерні риси інституту президентства у сучасній Україні.

Література

1. Україна: поступ у XXI століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000–2004 роки: Послання Президента України до Верховної Ради України // Уряд. кур'єр. — 2000. — 23 лют.
2. Українська держава у XX столітті / О. Дергачов, Є. Бистрицький та ін. — К., 1996.
3. Українська держава у XX столітті / О. Дергачов, Є. Бистрицький та ін. — К., 1996.

4. Фісун О. Типологія політичних систем: основні підходи //Політичний менеджмент. – 2005. – №5. – С.39–50.
5. Холод В.В. Політологія: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2006. – 480 с.
6. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник. – 3-тє вид., доп. та випр. – Львів: Новий світ – 2007. – 360 с.
7. Шаповал В. Вищі органи сучасної держави. Порівняльний аналіз. — К., 1995.
8. Шаповал В. Конституційні системи зарубіжних країн. – К., 1992.
9. Шведа Ю.Р. Теорія політичних партій і партійних систем: Навч. посібник. – Львів: Тріада плюс, 2004. – 528 с.
10. Шемшученко Ю. Теоретичні засади розвитку українського парламентаризму // Віче. — 1997. — № 12. — С. 23–29.

Тема 9. Кабінет Міністрів України.

Місце уряду у політичній системі України: специфіка постсоціалістичних держав. Генеза ролі уряду у владній моделі України: роль уряду відповідно до конституційних поправок (1991–1993 рр.), повноваження уряду відповідно до Конституційного договору (1995– 1996 рр.), повноваження Кабінету Міністрів відповідно до Конституції 1996 р. Процедура формування та відставки уряду. Поняття контрасигнації. Уряд: професійний чи політичний. Механізм прийняття урядових рішень.

Література

1. Політологія посткомунізму: Політичний аналіз посткомуністичних суспільств / Кер. авт. кол. В. Полохало. — К., 1995.
2. Політологія. Кн. перша: Політика і суспільство. Кн. друга: Держава і політика / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космина, В. Харченко. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 664 с.
3. Політологія: Навч. посібник / О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук, В.В. Гулай, С. І. Дорошенко та ін. – Серія "Дистанційне навчання". – № 28. – Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2005. – 360 с.
4. Медведчук В. В. Конституційний процес в Україні і організація державної влади та місцевого самоврядування. — К., 1996.
5. Медведчук В. В. Україна: актуальні питання розвитку суспільства, держави і права. — К., 1999.
6. Михальченко Н. И. Украинское общество: трансформация, модернизация или лимитроф Европы? —К., 2001.
7. Міщенко М. Д. Ідеологія, соціальна міфологія та трансформаційні процеси в українському суспільстві: Монографія. — К., 1998.
8. Музика І. В. Конституційно-правовий статус політичних партій в Україні. — К., 1998.
9. Нагорна Л. П. Політична культура українського народу: історична ретроспектива і сучасні реалії. — К., 1998.

Тема 10. Характерні тенденції формування багатопартійності в Україні.

Партійно-політичний спектр сучасної України.

Різновиди партійних систем у сучасному світі. Характерні тенденції формування багатопартійності в Україні. Джерела багатопартійності та історичні умови переходу до багатопартійності. Етапи еволюції багатопартійності у сучасній Україні: від масових суспільних рухів до повноцінних політичних партій.

Партійно-політичний спектр сучасної України. Специфічні риси партій лівого, правого та центристського спрямування. Трансформація лівих сил. Роль центристських партій: реальна і потенційна. Еволюція партій націонал-демократичного спрямування. Проблема політичної опозиції в Україні. Перспективи утвердження партійної системи в Україні. Групи інтересів в Україні, характерні риси їх діяльності та вплив у суспільстві.

Література

1. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К.: Либідь, 2002. – 576 с.
2. Щедрова Г.П., Рудич Ф.М. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні. Навчальний посібник. – К., 2008.
3. Яблонський В. М. Сучасні політичні партії України. — К., 1996.
4. Давимука С., Колодій А., Кужельюк Ю., Харченко В. Політичні режими сучасності і перехід до демократії. – Львів, 1999.
5. Дербишайр Д.Д., Дербишайр Я. Политические системы мира. В 2-х томах. Пер с. англ. – М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2004.
6. Здіорук С. І., Бичек В. В. Проблеми функціонування політичних партій України в системі владних відносин: Монографія. — К., 2001.
7. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. – К.: Основи, 1996.
8. Колодій А. Політичний спектр: про деякі критерії “лівих” і “правих” політичних рухів у посттоталітарних суспільствах // Філософська і соціологічна думка. — 1995. — № 9.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЯ ЗА ЗМІСТОВНИМ МОДУЛЕМ 2.

1. Влада – центральний компонент політичної системи.
2. Поняття, ознаки, джерела, ресурси, функції політичної влади.
3. Легітимність політичної влади.
4. Типи легітимності.
5. Форми та типи політичної влади.
6. Принципи організації влади. Гілки влади.
7. Фактори ефективності політичної влади. Централізація та децентралізація влади у політичній системі.
8. Формування та розвиток базових елементів політичної системи України.
9. Система державного врядування в Україні.
10. Законодавча, виконавча та судова гілки влади.

11. Система стримувань і противаг та її втілення у політичній системі України.
12. Політичні партії як важливий елемент політичної системи України.
13. Сутність, ознаки та функції політичних партій.
14. Зародження та основні етапи розвитку політичних партій.
15. Типи політичних партій та партійних систем.
16. Формування багатопартійності в Україні як чинник розвитку політичної системи. Вибори у демократичному суспільстві.
17. Виборчі системи та їх типи.
18. Виборчий процес в Україні: особливості втілення демократичних принципів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ФОРМА ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

Тема 11. Співвідношення політичної культури і політичної системи. Політична субкультура українців.

Співвідношення політичної культури і політичної системи. Класифікація політичної культури за Г. Алмондом і С. Верби. Характерні риси політичної культури. Функції політичної культури (гуманістична, пізнавальна (гносеологічна), інформаційна, комунікативна, ціннісно-орієнтаційна, нормативно-регулююча (управлінська).

Історичні детермінанти формування політичної культури в Україні. Співвідношення між цінностями та нормами. Поняття «політична субкультура». Політична субкультура українців.

Література

1. Соціально-політична трансформація України: реальність, міфологеми, проблеми вибору / М. І. Михальченко, В. С. Журавський, В. В. Танчер. — К., 1997.
1. Основи демократії. Права людини та їх забезпечення в умовах суспільних змін: Навч. посібн. // О.В. Філонов, В.М. Субботін, В.В.Пашутін, І. Я. Тодоров. – К.: Знання, 2006. – 215с.
 2. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О.Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект "Демократична освіта", Інститут вищої освіти. – К.: вид-во "Ай-Бі", 2002. – 684с.
 3. Основи політичної науки: Курс лекцій за ред. Б.Кухти / Б.Кухта, А.Романюк, М.Поліщук, Л.Старецька. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Львів: Кальварія, 1997. – 228 с.
 4. Основы теории политической системы / За ред. Ю.А. Тихомирова, В.Е.Чиркина. – М.: Наука, 1995.
5. Пасько І. Т., Пасько Я. І. Громадянське суспільство і національна ідея: Україна на тлі європейських процесів. Компаративні _____ нариси. — Донецьк, 1999.

Тема 12. Політична свідомість українського населення. Політична соціалізація.

Політична свідомість: рівні, структура, типи. Політична свідомість як відображення політичних відносин у суспільстві. Основні чинники формування політичної свідомості. Структура політичної свідомості.

Типові риси політичної свідомості українського населення. Політична соціалізація. Політична соціалізація особистості: сутність, інститути, етапи.

Література

1. Бебик В. Політична свідомість українського суспільства/ Валерій Бебик // Соціальна психологія. - 2007. - № 5. - С. 18-24
2. Бебик В. Про деякі особливості масової політичної свідомості України/ В. Бебик, О. Василишина, К. Сенічева // Практична психологія та соціальна робота. - 2008. - № 2. - С. 70-72.
3. Бойко О. Д., Горбатенко В. П., Денисюк С. Г., Зеленько Г. І., Коваленко А. О., Корнієнко А. О. Прикладна політологія: навч. посіб. / В.П. Горбатенко (ред.). — К. : Академія, 2008. — 472с.
4. Бурдяк В. Національний суверенітет держави в умовах інтеграції // Буковинський журнал. – 2003. – № 3-4. – С. 123-133.
5. Буркут І., Гуйтор М. Свобода вибору чи маніпуляції політтехнологів // Буковинський журнал. – 2003. – № 3-4. – С. 74- 96
6. Бурлачук В. Соціальні переживання та політичний міф/ В.Бурлачук // Політична думка. - 2001. - № 1-2. - С.110-121
7. Вегеш М. М., Остапець Ю. О., Бондар В. Л., Буркало В. В., Зан М. П. Політологія: підручник / М.М. Вегеш (ред.). — 3-тє вид., перероб. і доповн. — К. : Знання, 2008. — 384с

Тема 13. Держава та громадянське суспільство у політичній системі сучасної України.

Громадянське суспільство як культурна форма соціальної системи. Поняття цивільного суспільства. Основні підходи на визначення сутності громадянського суспільства. Теоретичні і історичні передумови формування громадянського суспільства. Основи громадянського суспільства. Структура і функції громадянського суспільства. Проблема співвідношення держави та суспільства. Механізм взаємодії громадянського суспільства і політичної влади. Умови збалансованого взаємовпливу і взаємодії громадянського суспільства і політичної влади.

Література

1. Піча В.М., Хома Н.М. Політологія. – Львів: "Новий світ-2000", 2002. – 344 с.
2. Погорілко В. Ф. Державотворчий процес в Україні і “парад факторів” // Віче. — 1999. — № 10. — С. 3–10.
3. Политическая энциклопедия: в 2-х т. /Нац. обществ.-науч. фонд; Рук. проекта Г.Ю. Семигин. – М.: Мысль, 2000.
4. Політична культура демократичного суспільства України: Матеріали наук.-практ. конф. — К., 1998.

5. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Ред.кол. Ф.М. Рудич та ін. – К.: Парламентське вид-во, 1998.
6. Політична система України: проблеми становлення і розвитку (правовий аспект) / В. Журавський. — К., 1999.
7. Макеєв С., Надточій А. Політична соціалізація в пострадянській Україні // Політична думка. — 1997. — № 1.
8. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – 2-ге вид., доп. та випр. – К.:Кобза, 2003.
9. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Україна в політико-правовому просторі Ради Європи: досвід і проблеми: Монографія. — К., 1999.

Тема 14. Проблеми та перспективи розвитку громадянського суспільства в Україні.

Поняття, зміст і структура громадянського суспільства. Особливості основних напрямків розвитку громадянського суспільства. Проблеми та шляхи розвитку громадянського суспільства в Україні. Концептуальні підходи до проблем громадянського суспільства. Особливості основних напрямків розвитку громадянського суспільства. Процес становлення громадянського суспільства складний і суперечливий, аналіз його потребує конкретно-історичного підходу.

Література

1. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. – К.: МАУП, 2000. – 384 с.
 2. Білоус А. Політико-правові системи: світ і Україна. — К., 2000.
 3. Васович В. Переход к демократии в посткоммунистических странах // Вестн. МГУ. Сер. 18. — 1998. — № 2.
 4. Гавриленко І. Політична система суспільства // Політологічні читання. – 1993.– №1.
 5. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: Навч посіб. – 7-ме вид., переробл і доп. – К.: Знання. 2008. – 415 с.
 6. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посібн.–К.: Знання, 2006. – 668 с.
 7. Горбатенко В. П. Стратегія модернізації суспільства: Україна і світ на зламі тисячоліть. — К., 1999.

Тема 15. Засоби масової інформації як складова політичної системи України.

Місце і функції ЗМІ у тоталітарному суспільстві. Проблема інтеграції ЗМІ України у політичну систему. Класифікація українських ЗМІ. Основні канали і особливості політичного впливу ЗМІ. Роль ЗМІ у формуванні громадської думки українського населення. Сучасна інформаційна ситуація і тенденції розвитку ЗМІ.

Література

1. Політологія. Кн. перша: Політика і суспільство. Кн. друга: Держава і політика / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космина, В. Харченко. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 664 с.
2. Політологія: Навч. посібник / О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук, В.В. Гулай, С. І. Дорошенко та ін. – Серія "Дистанційне навчання". – № 28. – Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2005. – 360 с.
3. Литвин В. М. Політична арена України: дійові _____ особи та виконавці (суспільно-політичний розвиток України у другій половині 80-х —першій половині 90-х років). — К., 1994.
4. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О.Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект "Демократична освіта", Інститут вищої освіти. – К.: вид-во "Ай-Бі", 2002. – 684с.
5. Основи політичної науки: Курс лекцій за ред. Б.Кухти / Б.Кухта, А.Романюк, М.Поліщук, Л.Старецька. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Львів: Кальварія, 1997. – 228 с.
6. Основы теории политической системы / За ред. Ю.А. Тихомирова, В.Е.Чиркина. – М.: Наука, 1995.
7. Пасько І. Т., Пасько Я. І. Громадянське суспільство і національна ідея: Україна на тлі європейських процесів. Компаративні _____ нариси. — Донецьк, 1999.

Тема 16. Інтеграційні перспективи України у світовій політиці.

Проблема політичної ідентифікації України після проголошення політичної незалежності. Позаблоковий та нейтральний статус України. Політико-правове забезпечення зовнішньої політики України. Політика багатовекторності. Концепція стратегічного партнерства.

Основні напрямки зовнішньої політики України: українсько-російські відносини; відносини Україна — ЄС, Україна — НАТО, Україна — країни ЦСЄ. Місце України у світовій політиці.

Література

1. Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000–2004 роки: Послання Президента України до Верховної Ради України // Уряд. кур'єр. — 2000. — 23 лют.
2. Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000–2004 роки: Послання Президента України до Верховної Ради України // Уряд. кур'єр. — 2000. — 23 лют.
3. Українська держава у ХХ столітті / О. Дергачов, Є. Бистрицький та ін. — К., 1996.
4. Українська держава у ХХ столітті / О. Дергачов, Є. Бистрицький та ін. — К., 1996.
5. Фісун О. Типологія політичних систем: основні підходи //Політичний менеджмент. – 2005. – №5. – С.39–50.
6. Холод В.В. Політологія: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2006. – 480 с.
7. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник. – 3-тє

вид., доп. та випр. – Львів: Новий світ – 2007. – 360 с.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗА ЗМІСТОВНИМ МОДУЛЕМ 3.

1. Проблема формування громадянського суспільства в Україні: історичні передумови та сучасні реалії.
2. Тенденції громадянства в історії українського народу.
3. Політико-правові передумови формування громадянського суспільства в Україні.
4. Економічні та соціокультурні детермінанти інституціалізації громадянського суспільства.
5. Правова культура населення.
6. Співвідношення держави та громадянського суспільства у політичній системі України.
7. Проблеми та перспективи розвитку громадянського суспільства в Україні.
8. Місце і функції ЗМІ у демократичному суспільстві.
9. Проблема інтеграції ЗМІ України у політичну систему.
10. Класифікація українських ЗМІ.
11. Основні канали і особливості політичного впливу ЗМІ.
12. Роль ЗМІ у формуванні громадської думки українського населення.
13. Сучасна інформаційна ситуація і тенденції розвитку ЗМІ.
14. Проблема політичної ідентифікації України після проголошення політичної незалежності.
15. Позаблоковий та нейтральний статус України.
16. Політико-правове забезпечення зовнішньої політики України.
17. Політика багатовекторності. Концепція стратегічного партнерства.
18. Основні напрямки зовнішньої політики України: українськоросійські відносини; відносини Україна — ЄС, Україна — країни ЦСЄ.
19. Місце України у світовій політиці.
20. Інтеграційні перспективи України.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ДО ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ»

Загальні методичні рекомендації до семінарських занять

Під час семінарських занять поглиблюються і закріплюються знання студентів з низки питань, що розглядались на лекціях, розвиваються навички публічних виступів, обговорення, вміння аргументувати і захищати положення, що висуваються, а також їх співвідношення з практикою.

При підготовці до семінарських занять кожний студент повинен:

- вивчити рекомендовану навчальну літературу;
- готувати відповіді на усі питання семінарського заняття з метою активної участі в їх обговоренні;
- в процесі відповіді студент використовує підготовлені презентації з теми.

Доповідь на семінарських заняттях представляє собою усний виступ з використанням плану-конспект, плану доповіді, схем, малюнків, ілюстрацій тощо. Метою доповіді для студента повинно виступати достатньо глибоке вивчення однієї з проблем, що є предметом науково-дослідної роботи.

При підготовці до доповіді студент повинен з'ясувати цілі та завдання дослідження, заздалегідь ознайомитися із запропонованою літературою та іншими джерелами (ресурсами з мережі Інтернет).

Письмова частина підготовки доповіді створюється з метою не повного конспектування та подальшого зачитування, а задля формування плану виступу, з позначенням ключових питань теми. У виступі оцінюється, в першу чергу, здібності студентів до викладення вивченого матеріалу, вільне ним володіння.

Семінар № 1

Політична система суспільства: сутність, структура, моделі, типи.

1. Політична система суспільства: основні підходи до трактування.
2. Моделі політичної системи. Політичні інститути.
3. Типологія політичних систем. Функції політичної системи.
4. Структура політичної системи та особливості її компонентів.

Література

1. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. – К.: МАУП, 2000. – 384 с.
 2. Білоус А.О. Політико-правові системи: світ і Україна. – К., 2000.
 3. Гавриленко І. Політична система суспільства // Політологічні читання. – 1993.– №1.
 4. Гелей С.Д. Рутар С.М. Політологія: Навч посіб. – 7-ме вид., переробл і доп. – К.: Знання. 2008. – 415 с.

5. Основи політичної науки: Курс лекцій за ред. Б.Кухти / Б.Кухта, А.Романюк, М.Поліщук, Л.Старецька. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Львів: Кальварія, 1997. – 228 с.

6. Політологія: Навч. посібник / О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук, В.В. Гулай, С. І. Дорошенко та ін. – Серія "Дистанційне навчання". – № 28. – Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2005. – 360 с.

7. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – К. : Вид. центр "Академія", 2001. – 528 с.

Методичні вказівки до семінарського заняття.

Політична система суспільства, як визначає політолог Д.Істон, це взаємодії, завдяки яким у суспільстві авторитетно розподіляються цінності (матеріальні і духовні), тим самим запобігається конфлікт між членами суспільства. Розглядаючи цю тему, слід згадати системний та структурно-функціональний методи, біхевіористський підхід. З'ясувати питання про структуру та функції політичної системи. Особливу увагу слід приділити моделі політичної системи Д. Істона. Охарактеризувати три підсистеми, з яких складається політична система: інституціональну, інформаційно-комунікативну та нормативно-регулятивну. В третьому питанні необхідно навести критерії, за якими виділяються види політичних систем. Особливо звернути увагу на характеристику типів за Г.Алмондом, порівняти типи, що запропонував цей дослідник. Найбільш важливим є те, що студенти повинні на базі отриманих знань надати розгорнуту характеристику політичної системи України.

Семінар №2.

Розбудова громадянського суспільства в незалежній Україні.

- 1.Формування громадянського суспільства у постсоціалістичних країнах: історичні передумови та сучасні реалії.
- 2.Політико-правові передумови формування громадянського суспільства в Україні.
- 3.Економічні та соціокультурні детермінанти інституціоналізації громадянського суспільства.
- 4.Проблеми та перспективи розвитку громадянського суспільства в Україні.

Література.

- 1.Демони миру та боги війни. Соціальні конфлікти посткомуністичної доби / Кер. авт. кол. С. Макеєв. — К., 1997.
- 2.Дмитренко М.А. Політична система України: розвиток в умовах глобалізації та інформаційної революції. – К.,2000.
- 3.Михальченко Н. И. Украинское общество: трансформация, модернизация или лимитроф Европы? — К., 2001.
- 4.Пасько І. Т., Пасько Я. І. Громадянське суспільство і національна ідея: Україна на тлі європейських процесів. Компаративні нариси.— Донецьк, 1999.

5. Політологія посткомунізму: Політичний аналіз посткомуністичних суспільств / Кер. авт. кол. В. Полохало. — К., 1995.

6. Політологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. — К., 2001.

Методичні вказівки до семінарського заняття.

При підготовці до семінару рекомендовано визначити сутність правової соціальної держави, громадянського суспільства, навести їх ознаки та пояснити їх значення для успіху демократичного переходу в Україні.

Розглядаючи дані питання потрібно звернути увагу на основні напрямки економічної, соціальної та національної політики стосовно українського суспільства, проаналізувати проблемні аспекти в цьому плані в умовах переходу від тоталітаризму до демократії.

Семінар № 3.

Вибори у демократичному суспільстві.

1. Виборчий процес як основний елемент демократії
2. Характеристика основних світових виборчих систем.
3. Основні етапи становлення нової виборчої системи України.
4. Сучасна виборча система України.

Література

1. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Ред.кол. Ф.М. Рудич та ін. — К.: Парламентське вид-во, 1998.
2. Політологічний енциклопедичний словник / Упоряд. В.П.Горбатенко. — 2-ге вид., доп. і перероб. — К.: Генеза, 2004. — 736 с.
3. Політологія. Кн. перша: Політика і суспільство. Кн. друга: Держава і політика / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космина, В. Харченко. — 2-е вид., перероб. та доп. — К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. — 664 с.
4. Політологія: Навч. посібник / О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук, В.В. Гулай, С. І. Дорошенко та ін. — Серія "Дистанційне навчання". — № 28. — Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2005. — 360 с.
5. Політологія: Підручник / І.С.Дзюбко, К.М.Левківський, В.П.Андрущенко та ін. — Київ: Вища школа, 2000. — 415 с.
6. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. — К. : Вид. центр "Академія", 2001. — 528 с.
7. Давимука С., Колодій А., Кужельок Ю., Харченко В. Політичні режими сучасності і перехід до демократії. — Львів, 1999.

Методичні вказівки до семінарського заняття.

Метою теми семінару аналіз інституту демократичних виборів. У даному семінарі потрібно здійснити аналіз інституту виборів як ключового механізму реалізації сучасної демократії, як невід'ємного її атрибуту, розглянути суспільні функції виборів і здійснити їхню класифікацію. Також рекомендується звернути увагу на особливості демократичних принципів виборів як умови функціонування

стабільної демократичної політичної системи. При відповіді на питання семінару, потрібно розкрити поняття „виборча система”, проаналізувати три основні різновиди виборчих систем (мажоритарну, пропорційну та змішану), розглянути найбільш поширені на практиці варіанти їх використання, визначити переваги і недоліки кожної з виборчих систем та їхній вплив на розвиток політичної системи. Визначити сучасну виборчу систему України та її еволюцію.

Семінар № 4.

Партійно-політичний спектр сучасної України.

1. Поняття політичної партії та партійної системи: особливості становлення в Україні.
2. Сутність, ознаки та функції політичних партій.
3. Передумови, джерела, етапи формування багатопартійності в Україні.
4. Партійно-політичний спектр сучасної України (ліві партії; праві партії; центристські партії).
5. Проблема політичної опозиції в Україні в політичній науці та практиці дій опозиційних сил.

Л і т е р а т у р а

1. Білоус А. Політико-правові системи: світ і Україна. — К., 2000.
2. Здіорук С. І., Бичек В. В. Проблеми функціонування політичних партій України в системі владних відносин: Монографія. — К., 2001.
3. Колодій А. Політичний спектр: про деякі критерії “лівих” і “правих” політичних рухів у посттоталітарних суспільствах // Філософська і соціологічна думка. — 1995. — № 9
4. Литвин В. М. Політична арена України: дійові особи та виконавці (суспільно-політичний розвиток України у другій половині 80-х — першій половині 90-х років). — К., 1994.
5. Музика І. В. Конституційно-правовий статус політичних партій в Україні. — К., 1998.
6. Піховшек В., Конончук С., Тищенко Ю., Ганжа В. Політичний процес в Україні: сучасні тенденції та історичний контекст. — К., 1998.
7. Піча В.М., Стеблич Б.А. Політичні партії в політичній системі України. Львів, 1994.
8. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Редкол.: Ф. М. Рудич (голова) та ін. — К., 1998.
9. Політичні партії України: Довідник. — К., 1999.

Методичні вказівки до семінарського заняття.

Політична партія – це спеціалізована, організаційно упорядкована група, що об’єднує найбільш активних прибічників тих чи інших цілей (ідеологій, лідерів) та слугує для боротьби за завоювання та використання політичної влади в суспільстві. Група інтересів відрізняється від політичної партії тим, що вона не намагається увійти до влади, завдання її впливати на органи політичної влади формально

залишаючись поза їх межами. Вивчаючи цю тему особливу увагу слід приділити характеристиці сучасної партійної системи в Україні, звернутися до матеріалів щодо програм партій, виявити основні напрямки у партійній системі України. Важливо уявити для себе велику роль багатопартійності та наявності активних груп інтересів для успіху демократичного переходу в Україні.

Семінар № 5.

Співвідношення політичної культури і політичної системи.

1. Політична культура та її вплив на політичну систему суспільства.
2. Історичні чинники формування політичної культури в Україні.
3. Характер політичної культури українців.
4. Характер політичної свідомості українського населення.
5. Політичні, економічні та соціокультурні чинники формування свідомості українського населення.

Література

1. Нагорна Л. П. Політична культура українського народу: історична ретроспектива і сучасні реалії. — К., 1998.
2. Піховшек В., Конончук С., Тищенко Ю., Ганжа В. Політичний процес в Україні: сучасні тенденції та історичний контекст. — К., 1998.
3. Погорілко В. Ф. Державотворчий процес в Україні і “парад факторів” // Віче. — 1999. — № 10. — С. 3–10.
4. Політична культура демократичного суспільства України: Матеріали наук.-практ. конф. — К., 1998.
5. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Редкол.: Ф. М. Рудич (голова) та ін. — К., 1998.
6. Політична система України: проблеми становлення і розвитку (правовий аспект) / В. Журавський. — К., 1999

Методичні вказівки до семінарського заняття.

У першому питанні студентам треба охарактеризувати зміст поняття політична культура. Вона являє собою систему історично сформованих, відносно інших поглядів, переконань, ціннісних орієнтацій, моделей поведінки суб'єктів політичного процесу. Цей політичний феномен включає до себе політичну культуру свідомості, політичну культуру поведінки та політичну культуру функціонування політичних інститутів. Студентам треба відрізнити політичну культуру особистості та суспільства, визначити що таке субкультура. У питанні про типологію важливо звернути увагу на концепцію Г. Алмонда та С. Верби, охарактеризувати та порівняти провінціалістську, підданську та політичну культуру участі, проаналізувати, чому громадянський тип сприяє стабільності демократичного політичного режиму.

Уся сукупність знань одержаних за цією темою надасть студентам змогу краще розібратися у специфіці політичної культури сучасного українського суспільства, визначити її рівень. Особливу увагу треба приділити характеристиці політичної участі, ціннісним орієнтаціям, якими керуються люди у питаннях

політичного вибору, згадати про найбільш важливі політичні події сучасності в цьому плані. Слід пам'ятати, що в умовах перехідного періоду політична культура є багатоскладовою, поєднує у собі традицію і модернізацію.

Семинар № 6. Політична соціалізація як політико-культурний процес.

1. Сутність і детермінанти політичної соціалізації.
2. Процес політичної соціалізації в Україні.
3. Посередники політичної соціалізації, її етапи.
4. Роль посередників політичної соціалізації (сім'я, школа, молодіжні організації, політичні партії, групи інтересів, ЗМІ) в Україні.

Література

1. Політологічний енциклопедичний словник / Упоряд. В.П.Горбатенко. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.
2. Політологія. Кн. перша: Політика і суспільство. Кн. друга: Держава і політика / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космина, В. Харченко. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 664 с.
3. Політологія: Навч. посібник / О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук, В.В. Гулай, С. І. Дорошенко та ін. – Серія "Дистанційне навчання". – № 28. – Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2005. – 360 с.
4. Медведчук В. В. Україна: актуальні питання розвитку суспільства держави і права. — К., 1999.

Методичні вказівки до семінарського заняття.

У першому питанні студентам треба охарактеризувати зміст поняття політична соціалізація – процес засвоєння індивідом упродовж життя політичних знань, норм і цінностей суспільства, до якого він належить. Далі звернути увагу на зародження цього терміну, коли його вперше застосували (Ф. Гіддінс, Г. Тард). Визначити, що передбачає політична соціалізація, який комплекс заходів, що готують людину до життя у сфері політики, визначають її політичну поведінку, впливають на уподобання та рішення.

Звернути увагу на етапи соціалізації, виокремити її первинну та вторинну стадії. Політична соціалізація здійснюється через вплив на індивіда конкретних осіб або ж соціальних інститутів, які називаються агентами. Надати характеристику основним агентам. Типи особистості по відношенню до політики: активісти, компетентні спостерігачі, компетентні критики, пасивні громадяни, аполітичні й відчужені (класифікація польського політолога Єжи Вятра).

Семинар № 7. Засоби масової інформації у політичній системі України.

1. Проблема інтеграції ЗМІ України у політичну систему.
2. Класифікація українських ЗМІ.

3. Основні канали і особливості політичного впливу ЗМІ на формування політичної думки населення.
4. Сучасна інформаційна ситуація і тенденції розвитку ЗМІ.

Л і т е р а т у р а

1. Бебик В., Сидоренко О. Засоби масової інформації посткомуністичної України. — К., 1996.
2. Міщенко М. Д. Идеологія, соціальна міфологія та трансформаційні процеси в українському суспільстві: Монографія. — К., 1998.
3. Нагорна Л. П. Політична культура українського народу: історична ретроспектива і сучасні реалії. — К., 1998.
4. Піховшек В., Конончук С., Тищенко Ю., Ганжа В. Політичний процес в Україні: сучасні тенденції та історичний контекст. — К., 1998.
5. Політична культура демократичного суспільства України: Матеріали наук.-практ. конф. — К., 1998.
6. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Редкол.: Ф. М. Рудич (голова) та ін. — К., 1998.
7. Політичні структури та процеси в сучасній Україні / Ф. М. Рудич, В. Б. Безверхий, М. Г. Кириченко та ін. — К., 1995.
8. Соціально-політична ситуація в Україні: поступ п'яти років: Монографія / В. Г. Кремень, Д. М. Безлюда, В. Д. Бондаренко та ін. — К., 1996.

Методичні вказівки до семінарського заняття.

При підготовці до семінару необхідно в цілому розглянути світові процеси та ЗМІ в Україні. Проаналізувати структуру вітчизняної системи ЗМІ, особливості розвитку центральних і місцевих мас-медіа. Надати характеристику цензурної ситуації українських ЗМІ. Ознайомитись зі стилістикою сучасної журналістики, зокрема посилення інформативності, іронічності, аналітичності, оперативності та політизації.

Визначити вплив ЗМІ на політичні події. Відстежити появу нових, незалежних видань та зміни у функціонуванні редакційних колективів. Розмаїття ЗМІ за тематикою, підпорядкованістю, форматом, обсягом та ін. Звернути увагу на поширення політичних знань як важлива властивість сучасних мас-медіа, активне використання ЗМІ в політиці. Визначити перспективи і шляхи формування інформаційного суспільства в Україні

Семінар № 8.

Україна у новому геополітичному просторі. Магістральні вектори зовнішньої політики України.

1. Проблема політичної ідентифікації України після проголошення політичної незалежності.
2. Позаблоковий та нейтральний статус України. Політико-правове забезпечення зовнішньої політики України.

3. Політика багатовекторності. Концепція стратегічного партнерства.
4. Основні напрямки зовнішньої політики України: українсько-російські відносини; відносини Україна — ЄС, Україна — країни ЦСЄ.
5. Місце України у світовій політиці. Інтеграційні перспективи України.

Література

1. Піховшек В., Конончук С., Тищенко Ю., Ганжа В. Політичний процес в Україні: сучасні тенденції та історичний контекст. — К., 1998.
2. . Погорілко В. Ф. Державотворчий процес в Україні і “парад факторів” // Віче. — 1999. — № 10. — С. 3–10.
3. . Політична культура демократичного суспільства України: Матеріали наук.-практ. конф. — К., 1998.
4. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Редкол.: Ф. М. Рудич (голова) та ін. — К., 1998.
5. . Політична система України: проблеми становлення і розвитку (правовий аспект) / В. Журавський. — К., 1999.
6. Політичні партії України: Довідник. — К., 1999.

Методичні вказівки до семінарського заняття.

Зовнішня політика – це діяльність держави на міжнародній арені, що регулює відносини з іншими суб'єктами зовнішньополітичної діяльності: державами, міждержавними організаціями. Держава прагне через зовнішню політику забезпечити реалізацію свого національного інтересу в міжнародних відносинах. Потрібно визначити як співвідносяться внутрішня та зовнішня політика держави. Відносно зовнішньої політики України слід проаналізувати основні принципи зовнішньополітичної діяльності, основні напрямки, участь у міжнародних організаціях, роль у світовій спільноті та те як відбуваються національні інтереси держави на міжнародній арені у зовнішньополітичній концепції.

**ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ З ДИСЦИПЛІНИ
«ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ» ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ОЧНОЇ/ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ**

1. З яких елементів складається форма держави?

- a. форма державного правління, форма політичного режиму, форма державного устрою;
- b. зовнішня та внутрішня політика;
- c. виконавча, законодавча та судова гілки влади;
- d. населення, територія, державна символіка

2. Україна за формою державного правління є?

- a. демократія;
- b. **республіка;**
- c. імперія
- d. монархія;

3. Загальний курс держави в міжнародних справах це?

- a. внутрішня політика;
- b. політичне співробітництво;
- c. зовнішня політика;
- d. дипломатія;

4. Що таке парламентська республіка?

- a. це така форма, за якої влада монарха суттєво обмежена в усіх сферах здійснення державної влади, за ним лише формально зберігається статус глави держави — виключно з представницькими повноваженнями;
- b. це форма державного правління, що характеризується поєднанням елементів парламентарної та президентської республік;
- c. це форма державного правління, за якої державна влада належить парламенту, що обирається населенням країни і який формує повністю відповідальний перед ним уряд та інші вищі органи державної влади;
- d. це форма державного правління, за якої державна влада здійснюється всенародно обраним президентом, який поєднує повноваження глави держави і глави уряду.

5. Сучасними формами конфедерацій є?

- a. Європейський союз, Рада Європи, ООН, Організація Північноатлантичного договору — НАТО;
- b. Україна, Польща, Угорщина;

- c. Австрія, Бельгія, Німеччина
- d. Бразилія, Мексика, США

6. Впорядкована, система державних і недержавних стосунків соціальних (суспільних та політичних) інститутів, що виконують певні політичні функції. Вона покликана відобразити різноманітні інтереси соціальних груп, які безпосередньо або через свої організації і рухи справляють вплив на державну владу.

- a. Політична партія;
- b. Держава;
- c. Конституція;
- d. Політична система

7. Єдина цілісна держава, територія якої поділяється на адміністративно-територіальні одиниці, що не мають статусу державних утворень і не володіють суверенними правами, це?

- a. Конфедерація;
- b. Республіка;
- c. Унітарна держава;
- d. Федерація

8. Для якого типу політичної системи властиве швидке пристосування до змін зовнішнього середовища та раціональне розуміння світу?

- a. Тоталітарної
- b. Закритої
- c. Традиційної
- d. Відкритої

9. Політична система складається з підсистем...

- a. інституційної, комунікативної, комунальної
- b. інституційної, нормативної, комунікативної
- c. станової, нормативної, комунікативної
- d. інституційної, нормативної, політичної

10. Основними завданнями політичної системи України на даному етапі є:

- a. самозахист та здорова агресія
- b. вдосконалення діяльності політиків
- c. побудова демократичної соціальної правової держави
- d. зростання економіки та загальної культури суспільства

ВАРІАНТИ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

ВАРІАНТ № 1

1. Дайте визначення поняттю «політична система суспільства». Назвіть основні елементи політичної системи.
2. Держава в політичній системі суспільства.

ВАРІАНТ № 2

1. Дайте визначення поняттю «політична влада».
2. Сутність українського центрризму.

ВАРІАНТ № 3

1. Дайте визначення поняттю «правова держава».
2. Роль масових громадських рухів у модернізаційних процесах України

ВАРІАНТ № 4

1. Дайте визначення поняттю «громадянське суспільство».
2. Фактори формування політичної системи в Україні.

ВАРІАНТ № 5

1. Проаналізуйте сутність демократії.
2. Охарактеризуйте партії лівого спрямування.

ВАРІАНТ № 6

1. Охарактеризуйте партії правого спрямування.
2. Повноваження Президента України.

ВАРІАНТ № 7

1. Характеристика партійно-політичного спектру сучасної України.
2. Основні функції Верховної Ради.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Позааудиторна модульна контрольна виконується студентами самостійно. Критеріями оцінювання виступають:

- правильність застосування одержаних теоретичних знань на практиці;
- глибини аналізу вихідних даних;
- обґрунтованість висновків та пропозицій, висловлених в роботі.

ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ»

Завдання 1. Складіть термінологічний словник з курсу «Політична система сучасної України». Словник повинен бути написаний від руки та складати не менше 20 позицій (термінів).

Наприклад:

Кабінет Міністрів України – це вищий колегіальний орган у системі органів виконавчої влади України, який спрямовує, координує і контролює діяльність міністерств, інших центральних і міських органів виконавчої влади

Завдання 2. Реферат з курсу.

Теми рефератів:

1. Завдання політології як науки та навчальної дисципліни у політичному розвитку сучасної України.
2. Основні фактори виникнення політики і постійної зміни найактуальніших питань політики.
3. Політична культура в Україні як фактор формування політичних питань, цілей і цінностей народу і влади.
4. Політична культура як фактор впливу на міжнародні стосунки.
5. Політичні, економічні та соціокультурні чинники формування свідомості українського населення.
6. Роль громадянського суспільства і правової держави в будові і укріпленні демократичної держави.
7. Роль партій в політичній системі України.
8. Політична еліта в Україні: теоретичні і практичні особливості комплектації еліт в Україні.
9. Функції політичного лідера в Україні: теорія і практика.
10. Роль громадських організацій в державі і тенденції розвитку цих структур в Україні.
11. Взаємовідносини між політичними партіями та суспільством в сучасній Україні.
12. Унітарна та федеративна форми державного устрою. Доцільність трансформацій форми державного устрою в Україні.
13. Переваги та недоліки вступу України в НАТО та ЄС.
14. Переваги та недоліки поглибленої інтеграції України в СНД, СЕП, ОДКБ.
15. Перспективи відмови України від глибокої соціально-економічної та військово-політичної інтеграції.
16. Основні напрямки зовнішньої політики України.
17. Сучасна інформаційна ситуація і тенденції розвитку ЗМІ.
18. Процес політичної соціалізації в Україні.
19. Політико-правове забезпечення зовнішньої політики України.
20. Етапи еволюції багатопартійності у сучасній Україні.
21. Генеза владної моделі в Україні.

Вимоги.

Написати реферат (за вибором студента)

Об'єм – не менше 15 стр. Шрифт – 14, Times New Roman, обов'язкі всі елементи: зміст, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел.

Методичні рекомендації щодо захисту реферативного дослідження

Після підготовки реферату студент доповідає його зміст на індивідуальному занятті. Автор роботи протягом 5-7 хвилин має викласти основні положення розділів та підрозділів свого дослідження, обґрунтувати наукову і практичну значимість обраної теми, сформулювати пропозиції чи рекомендації. Після виступу, при необхідності, відповісти на запитання викладача. Реферат також може бути рецензовано викладачем, який оцінює вміння студента обґрунтувати соціальне значення обраної теми, його розуміння співвідношення між реальною проблемою та рівнем її концептуальності, володіння методами збирання та аналізу емпіричної інформації, самостійність роботи та обґрунтованість її висновків. За результатами обговорення чи рецензування реферату студентів виставляється відповідна кількість балів, які враховуються при виставленні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни

Завдання 3. Презентація з курсу.

Підготувати презентацію на одну із запропонованих тем.

1. Політична структура українського суспільства.
2. Конституціоналізм в історичній ретроспекції.
3. Генеза владної моделі в Україні.
4. Проблема становлення парламентаризму в сучасній Україні.
5. Структура та повноваження Парламенту України.
6. Генеза інституту президентства в Україні.
7. Виконавча влада у сучасній Україні.
8. Механізм стримувань і противаг в українській конституції.
9. Структура владної вертикалі в Україні.
10. Проблема розбудови правової держави в Україні.
11. Базові засади місцевого самоврядування.
12. Історичні передумови становлення сучасних органів місцевого самоврядування.
13. Конституційна модель місцевого самоврядування.
14. Джерела багатопартійності та історичні умови переходу до багатопартійності в Україні.
15. Етапи еволюції багатопартійності у сучасній Україні.
16. Масові громадські рухи в Україні.
17. Характеристика партійно-політичного спектру сучасної України.
18. Політична опозиція в Україні.
19. Групи інтересів в українському суспільстві.
20. Основні етапи становлення нової виборчої системи України.

21. Сучасна виборча система України.
22. Політична культура українського населення.
23. Політичні, економічні та соціокультурні чинники формування свідомості українського населення.
24. Процес політичної соціалізації в Україні.
25. Роль ЗМІ у формуванні громадської думки українського населення.
26. Сучасна інформаційна ситуація і тенденції розвитку ЗМІ.
27. Політико-правове забезпечення зовнішньої політики України.
28. Основні напрямки зовнішньої політики України.

Методичні поради для підготовки презентації

При підготовці презентації слід пам'ятати, що вона має за мету, щоб зробити виступ перед аудиторією яскравіше і зконцентрувати увагу аудиторії на певних фактах.

Є формула успішної презентації (Гай Кавасакі): 10/20/30. Презентація повинна містити 10 слайдів. Ця цифра оптимальна для осмислення людиною.

20 – кількість хвилин тривання презентації.

30 – кегель, яким слід користуватися при написанні презентації, що вимагає не перенасичувати презентацію зайвим текстом.

Презентація не повинна складатися з одного лише тексту: більше ілюстрацій і навіть анімації.

Якщо треба внести статистику – слід зробити її у вигляді графіку, або діаграми.

При підготовці слайду слід пам'ятати про правило «5 об'єктів на слайді». Короткочасова пам'ять людини здатна пам'ятати одночасно 7+(-)2 елементи.

Література.

1. Гавриленко І. Політична система суспільства // Політологічні читання. – 1993.– №1.
2. Гелей С.Д. Рутар С.М. Політологія: Навч посіб. – 7-ме вид., переробл і доп. – К.: Знання. 2008. – 415 с.
3. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посібн.–К.: Знання, 2006. – 668 с.
4. Горбатенко В. П. Стратегія модернізації суспільства: Україна і світ на зламі тисячоліть. — К., 1999.
5. Горлач М.І., Кремень В.Г. Політологія: наука про політику: підручник [для студ. вищ. навч. закл.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
6. Громадські об'єднання в Україні: Навч. посібн. / За ред. В.М. Бесчастного. – К.: Знання, 2007. – 415 с.
7. Давимука С., Колодій А., Кужелюк Ю., Харченко В. Політичні режими сучасності і перехід до демократії. – Львів, 1999.
8. Дербишайр Д.Д., Дербишайр Я. Политические системы мира. В 2-х томах. Пер с. англ. – М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2004.
9. Здіорук С. І., Бичек В. В. Проблеми функціонування політичних партій України в системі владних відносин: Монографія. — К., 2001.

10. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. – К.: Основи, 1996.
11. Колодій А. Політичний спектр: про деякі критерії “лівих” і “правих” політичних рухів у посттоталітарних суспільствах // Філософська і соціологічна думка. — 1995. — № 9.
12. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. — К., 1997.
13. Кривенко Л. Президент України: еволюція конституційно-правового статусу // Віче. — 1998. — № 10. — С. 77–94.
14. Кухта Б. Політична влада та її рішення. – Львів: ЦИД, 2006. – 237 с.
15. Кухта Б., Теплоухова Н. Політичні еліти та політичне лідерство. – Львів: Кальварія, 1995.
16. Литвин В. М. Політична арена України: дійові _____ особи та виконавці (суспільно-політичний розвиток України у другій половині 80-х —першій половині 90-х років). — К., 1994.
17. Лісовий В. Поняття політичної культури. Політична культура українців // Феномен української культури: методологічні засади осмислення. — К., 1996.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ»

1. Дайте визначення поняттю «політична система суспільства». Назвіть основні елементи політичної системи.
2. Визначте основні функції політичної системи суспільства.
3. Теорія політичної системи за Д. Істоном.
4. Теорія політичної системи за Г. Алмондом.
5. Теорія політичної системи за К. Дойче.
6. Охарактеризуйте класичну типологію політичної системи.
7. Дайте визначення поняттю «політична влада».
8. Назвіть основні види влади та форми її реалізації.
9. Методи функціонування політичної влади.
10. Держава в політичній системі суспільства.
11. Основні концепції виникнення держави.
12. Функції держави.
13. Дайте визначення поняттю «правова держава».
14. Дайте визначення поняттю «громадянське суспільство».
15. Функції громадянського суспільства.
16. Охарактеризуйте парламентську республіку.
17. Охарактеризуйте парламентсько-президентську форму республіки.
18. Що таке федеративна держава?
19. Дайте визначення поняттю унітарна держава.
20. Охарактеризуйте тоталітарний політичний режим.
21. Охарактеризуйте авторитарний політичний режим.
22. Причини трансформації політичних режимів.
23. Періоди становлення та розвитку політичної системи України.
24. Фактори формування політичної системи в Україні.
25. Проаналізуйте сутність демократії.
26. Історичні передумови розбудови демократії в Україні.
27. Що таке політична організація суспільства?
28. Мораль як складова політичної організації суспільства.
29. Ціннісний дефіцит як проблема політичної організації суспільства.
30. Проблема становлення парламентаризму у сучасній Україні.
31. Склад і структура Верховної Ради України.
32. Основні функції Верховної Ради.
33. Етапи розвитку інституту президентства в Україні.
34. Повноваження Президента України.
35. Роль інституту президентства в політичній системі України.
36. Основні закони та декларації прийняті на початку незалежної України.
37. Охарактеризуйте еволюцію поняття «місцеве самоврядування» в історії політичної науки.
38. Які спільні та відмінні риси мають державна влада та місцеве самоврядування?

39. Які види органів охоплює поняття “місцеве самоврядування”? Визначте функції, що вони виконують.
40. Поняття політичної партії та партійної системи: особливості становлення в Україні.
41. Джерела багатопартійності й історичні умови переходу до багатопартійності.
42. Масові громадські рухи в Україні.
43. Роль масових громадських рухів у модернізаційних процесах України.
44. Характеристика партійно-політичного спектру сучасної України.
45. Охарактеризуйте партії лівого спрямування.
46. Охарактеризуйте партії правого спрямування.
47. Сутність українського центрризму.
48. Політична опозиція в Україні.
49. Основні етапи становлення нової виборчої системи України.
50. Сучасна виборча система України.
51. Політичні, економічні та соціокультурні чинники формування свідомості українського населення.
52. Роль ЗМІ у формуванні громадської думки українського населення.
53. Процес політичної соціалізації в Україні.
54. Історичні чинники формування політичної культури в Україні.
55. Конституційний процес у сучасній Україні: конституційні поправки, Конституційний договір Конституція 1996 року.
56. Конституційна владна модель у сучасній Україні: від парламентської до президентсько-парламентської республіки.
57. Владна вертикаль в Україні: централізація чи децентралізація.
58. Економічні й етнокультурні чинники в еволюції територіального управління в Україні.
59. Політика багатовекторності. Концепція стратегічного партнерства.
60. Місце України у світовій політиці. Інтеграційні перспективи України.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Оцінювання рівня опанування здобувачем вищої освіти матеріалу навчальної дисципліни проводиться шляхом поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється у процесі вивчення дисципліни з метою виявлення ступеню розуміння здобувачем вищої освіти засвоєного навчального матеріалу та вміння застосовувати його у практичній діяльності.

Семестровий контроль проводиться:

Семестровий контроль – залік, який проходить у формі усної відповіді під час якої здобувачу вищої освіти надаються три питання із загального переліку контрольних питань. Відповіді оцінюється за 25-бальною шкалою (10 балів за правильну і повну відповідь на кожне питання);

Оцінку з дисципліни здобувач вищої освіти отримує за сумою балів поточного та семестрового контролю – максимально 100 балів.

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумков а форма контролю/ залік	Сума
Змістовний модуль 1	Змістовний модуль 2	Змістовний модуль 3	МКР	Реферат	25	100
15	15	10	15	20		

Критерії оцінювання

Тест (0-5)	Контрольна робота (0-5)	Семінарське заняття (0-5)	Критерії
5	5	5	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
4	4	4	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно

			застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
3	3	3	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
2	2	2	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
1	1	1	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Джерела

1. Закон України “Про вибори народних депутатів України” // Відомості Верховної Ради України, 2001, № 51-52.
2. Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв’язку із запровадженням державного фінансування політичних партій в Україні” // Відомості Верховної Ради України, 2004, № 15.
3. Закон України “Про об’єднання громадян” // Відомості Верховної Ради України, 1992, № 34.
4. Закон України “Про політичні партії в Україні” // Відомості Верховної Ради України, 2001, № 23.

Базова література

1. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. – К.: МАУП, 2000. – 384 с.
2. Білоус А. Політико-правові системи: світ і Україна. — К., 2000.
3. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: Навч посіб. – 7-ме вид., переробл і доп. – К.: Знання, 2008. – 415 с.
4. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посібн.–К.: Знання, 2006. – 668 с.
5. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. - Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. - 250 с.
6. Горбатенко В. П. Стратегія модернізації суспільства: Україна і світ на зламі тисячоліть. — К., 1999.
7. Горлач М.І., Кремень В.Г. Політологія: наука про політику: підручник [для студ. вищ. навч. закл.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
8. Громадські об’єднання в Україні: Навч. посібн. / За ред. В.М. Бесчастного. – К.: Знання, 2007. – 415 с.
9. Гурик М. І. Ш умка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
10. Здіорук С. І., Бичек В. В. Проблеми функціонування політичних партій України в системі владних відносин: Монографія. — К., 2001.
11. Конституція України: Прийнята на п’ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. — К., 1997.
12. Кухта Б. Політична влада та її рішення. – Львів: ЦИД, 2006. – 237 с.
13. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – 2-ге вид., доп. та випр. – К.:Кобза, 2003.
14. Михальченко Н. И. Украинское общество: трансформация, модернизация или лимитроф Европы? —К., 2001.
15. Основи демократії. Права людини та їх забезпечення в умовах суспільних змін: Навч. посібн. // О.В. Філонов, В.М. Субботін, В.В.Пашутін, І. Я. Тодоров. – К.: Знання, 2006. – 215с.
16. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт.

- колектив: М. Бессонова, О. Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект "Демократична освіта", Інститут вищої освіти. – К.: вид-во "Ай-Бі", 2002. – 684с.
17. Піча В.М., Хома Н.М. Політологія. – Львів: "Новий світ-2000", 2002. – 344 с.
18. Политическая энциклопедия: в 2-х т. /Нац. обществ.-науч. фонд; Рук. проекта Г.Ю. Семигин. – М.: Мысль, 2000.
19. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Ред.кол. Ф.М. Рудич та ін. – К.: Парламентське вид-во, 1998.
20. Політична система України: чи потрібен «капітальний ремонт»? URL: <https://voxukraine.org/politichna-sistema-ukrayini-chi-potriben-kapitalnij-remont/>
21. Політологічний енциклопедичний словник / Упоряд. В.П.Горбатенко. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.
22. Політологія / За ред. О. І. Семківа. — Львів, 1994.
23. Політологія посткомунізму: Політичний аналіз посткомуністичних суспільств / Кер. авт. кол. В. Полохало. — К., 1995.
24. Політологія. Кн. перша: Політика і суспільство. Кн. друга: Держава і політика / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космина, В. Харченко. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 664 с.
25. Політологія: Навч. посібник / О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук, В.В. Гулай, С. І. Дорошенко та ін. – Серія "Дистанційне навчання". – № 28. – Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2005. – 360 с.
26. Політологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. О. В. Бабкіної, В.П.Горбатенка. — К., 2001.
27. Політологія: Підручник / І.С.Дзюбко, К.М.Левківський, В.П.Андрущенко та ін. – Київ: Вища школа, 2000. – 415 с.
28. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – К. : Вид. центр "Академія", 2001. – 528 с.
29. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. – Львів: Тріада Плюс, 2004. – 392 с.
30. Рудич Ф.М. Політологія: Підручник. – К.: Либідь, 2004. – 480 с.
31. Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. – К.: „ТАНДЕМ”, 1996. – 240 с.
32. Слюсаренко А. Г., Томенко М. В. Історія української Конституції. — К., 1993.
33. Стан і тенденції розвитку політичної системи України URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34794/1/110.pdf>
34. Тенденції розвитку політичної системи сучасної України в контексті європейського досвіду URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/matviichyk_tendentsii.pdf
35. Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000–2004 роки: Послання Президента України до Верховної Ради України // Уряд. кур'єр. — 2000. — 23 лют.
36. Фісун О. Типологія політичних систем: основні підходи // Політичний менеджмент. – 2005. – №5. – С.39–50.
37. Холод В.В. Політологія: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2006. – 480 с.

- 38.Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник. – 3-тє вид., доп. та випр. – Львів: Новий світ – 2007. – 360 с.
- 39.Шведа Ю.Р. Теорія політичних партій і партійних систем: Навч. посібник. – Львів: Тріада плюс, 2004. – 528 с.
- 40.Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – К.: Вища школа, 2004. – 622с.
- 41.Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К.: Либідь, 2002. – 576 с.
42. Щедрова Г.П., Рудич Ф.М. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні. Навчальний посібник. _ К.,2008.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Академічні установи, науково-дослідні інститути, центри

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України - <http://www.ipiend.gov.ua>
3. Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України - <http://www.iweir.org.ua/>
4. Інститут регіональних досліджень - <http://www.irr.lviv.ua/>
5. Національний Інститут стратегічних досліджень -<http://www.niss.gov.ua/>
6. Інститут зовнішньої політики - www.fpri.kiev.ua
7. IREX (Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів) -<http://irex.ua/ua>
8. Carnegie Commision on Preventing Deadly Conflict - <http://wwics.si.edu/subsites/ccpdc/index.htm>
9. Center for International Development and Conflict Management - <http://www.cidcm.umd.edu/>
10. Conflict, Development and Peace Network (CODEP) - <http://www.codep.org.uk/>
11. Department of Peace and Conflict Research, Uppsala University - <http://www.pcr.uu.se/>
12. Department of Peace Studies, University of Bradford - <http://www.brad.ac.uk/acad/peace/>
13. International Center of Exellence for the study of Peace and Conflict - <http://www.incore.ulst.ac.uk/services/cds/countries/>
14. International Crisis Group - <http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm>
15. International Peace Academy -<http://www.ipacademy.org/Programs/Research>
16. International Peace Research Institute (PRIO) - <http://www.prio.no/>
17. Peace Negotiations Watch -<http://www.publicinternationallaw.org/peace/>
18. Reliefweb - <http://www.reliefweb.int/>
19. RTC Skills & Strategies for Peace. Responding to Conflict - <http://www.respond.org/>
20. The Conflict Resolution Information Source - <http://www.crinfo.org/index.jsp>
21. United States Institute of Peace - <http://www.usip.org>

22. Stockholm International Peace Research Institute - <http://www.sipri.org/>

Інформаційно-аналітичні центри

1. Український незалежний центр політичних досліджень -<http://www.ucipr.kiev.ua>
2. Міжнародний центр перспективних досліджень -<http://www.icps.kiev.ua>
3. Європейські інформаційно-аналітичні центри -<http://www.aries.eu.int/>
4. Інформаційно – пошукова система законодавчих і нормативних документів України - <http://www.rada.gov.ua/>
5. Інформаційно-довідкова система - <http://www.trader.relc.com/>
6. Інформаційна агенція УНІАР, огляд преси, розсилка прес-релізів - <http://www.uniar.com.ua/>
7. Євробюлетень (інформаційний бюлетень Представництва Європейської Комісії в Україні) - <http://www.delukr.ec.europa.eu/>
8. Сайт Розумков центр - <http://razumkov.org.ua/>

Інформаційні агентства

1. УНІАН - <http://www.unian.net>
2. Інформаційна агенція Інтерфакс-Україна - <http://www.interfax.com.ua>
3. Українська служба ВВС - <http://www.bbc.co.uk/ukrainian/>
4. Новини CNN - <http://www.cnn.com/>
5. Агенція Інтернет-новин - <http://ain.online.com.ua/>
6. Щоденні новини web-імперії - <http://webman.kiev.ua/>

Бібліотеки, журнали, покажчики

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Національна парламентська бібліотека України - <http://nplu.kiev.ua>
3. Наукова бібліотека НаУКМА - <http://www.library.ukma.kiev.ua>
4. Електронна бібліотека - <http://www.e-lib.info>
5. Журнал «Зовнішні справи» (UA Foreign Affairs) - <http://www.uaforeignaffairs.com/>
6. Журнал «Foreign Affairs» - <http://www.foreignaffairs.com/> +
7. Журнал Ради з міжнародних відносин (Council on Foreign Relations) - <http://www.cfr.org/publication/>
8. Журнал Корпорації РЕНД (The RAND Corporation) - <http://www.rand.org/>
9. Журнал Форуму глобальної політики (Global Policy Forum) - <http://www.globalpolicy.org/>
10. Журнал Королівського інституту міжнародних відносин (The Royal Institute of International Affairs) - <http://www.chathamhouse.org/>
11. Електронний формат наукових журналів - <http://www.search.global.epnet.com>
12. Каталог українських Web – ресурсів - <http://el.visti.net/>; <http://weblist.gu.net/>
13. СІПРІ - <http://razumkov.org.ua/vydannia/sipri>

**Інформаційні матеріали бібліотеки по забезпеченню навчальними
підручниками (посібниками) з дисципліни
«Політична система сучасної України»**

№ з/п	Автор підручника (навч.посібника тощо)	Найменування підручника (навч.посібника тощо)	Найменуван ня видавництв а, рік видання	Кількіст ь примірн иків
1.	Піча В. М.	Політологія	Магнолія 2006, 2015. - 188 с. - (Вища освіта в Україні).	3
2.	Гол. редкол. Ф. М. Рудич.	Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку	Київ : Парламентсь ке вид-во, 1998	44
3.	за ред.: В. Г. Кремень, М. І. Горлача.	Політологія: наука про політику	Харків : Єдіногор, 2002	2
4.	ред. С. М. Рудич .	Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку	Київ : Парламентсь ке вид-во, 2002	3
5.	Холод, Володимир Васильович	Лекції з політології [Текст] : навчальний посібник	Суми : Університетс ька книга, 2003.	30
6.	Лисенков, С. Л.	Конституція України. Матеріали до вивчення	К. : Либідь, 1997.	1
7.	Прієшкіна, О. В.	Місьцеве самоврядування в Україні: правове регулювання безпосередньої демократії	К. : Кондор, 2008.	2
8.	редкол.: О. Гарань, В. Кулик, О. Майборода.	Становлення владних структур в Україні (1991- 1996)	Центр політичного аналізу газети "День", 199	1
9.	за ред. Ю.П. Битяка.	Правова система України: історія, стан та перспективи	Харків : Право.	1
10	за ред. С. Г. Серьогіної.	Державне будівництво і місьцеве самоврядування в Україні	Харків : Право, 2013.	4

